

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE ESENȚIALE ALE OMULUI IZVORĂSC DIN ATRIBUTELE PRIMITE DE LA DUMNEZEU PRIN CREAȚIE

Lect. univ. dr. Luca-Samuel LEONTE

*Institutul Teologic Creștin după Evanghelie "Timotheus" din București
samileonte@yahoo.com*

Abstract: *The essential rights and obligations of man come from the attributes received from God at creation.*

Based on the current debates in the civil society, the subject of „human rights” is extremely debated on all sides of the globe. Debates on this subject range from the denial of any right or obligation to an excess of restrictive laws or extreme freedoms. The author of this article, starting from the Judeo-Christian premise that the man is created by God, emphasizes that the image of the Creator has been placed in the mind of man and manifests itself in different forms, depending on his beliefs about himself and his experience in relation to God. The best benchmark for formulating human rights and obligations is the Bible which describes the attributes which God has placed in humankind since creation.

Keywords: *Integrity, freedom, human rights, human obligations, creation, sin, reconciliation.*

Introducere

În lume se vorbește mult despre Drepturile Omului, un subiect foarte larg și mult dezbătut care are de-a face cu libertățile de care se bucură o persoană în relație cu ceea ce o înconjoară. Ideea fundamentală că orice ființă umană are dreptul la liberă exprimare și mișcare generează multe întrebări, reguli și mențiuni, care se înmulțesc constant. Modul în care funcționează drepturile omului¹ este legat de sistemul juridic al fiecărei țări și de tratatele rezultate în urma discuțiilor și deciziilor luate între statele membre ale di-

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

verselor convenții internaționale. Ideea de *drept* este un pretext de la care se pornește și este legat de statutul pe care îl are omul în mintea legiuitorului. În țările cu regimuri dictatoriale drepturile și libertățile omului sunt foarte limitate iar în țările democratice drepturile și libertățile umane sunt multe și diversificate, constituind un subiect foarte important în funcționarea și dezvoltarea societății civile moderne actuale.

Din punct de vedere juridic drepturile omului sunt libertăți și privilegii recunoscute sau garantate de un stat sau de o organizație cetățenilor sau membrilor săi. Iudaismul și Creștinismul oferă o perspectivă diferită asupra sursei de recunoaștere și conferire a privilegiilor și drepturilor umane, susținând că aceste drepturi sunt un dar al Creatorului iar societatea civilă ar trebui doar să recunoască statutul și libertățile oferite de Dumnezeu la creație fiecărei ființe umane și să le definească aplicabilitatea.

În cadrul învățaturii iudeo-creștine se accentuează în egală măsură drepturile și obligațiile fiecărei persoane atât față de semenii și creație, cât și față de Creator. Abordarea aceasta pleacă de la premisa că ființa umană, creată de Dumnezeul Sfintei Scripturi, are un statut demn, fiind dotată cu capacități fizice, spirituale și intelectuale ce-i conferă libertăți și responsabilități în relația cu semenii, creația și Creatorul.

1. Importanța conceptului originii naturii umane asupra drepturilor omului

Originea naturii umane este „taină” pe care trebuie să o deslușească și apoi să o definească orice om la vârsta conștientizării de sine. Conștientizarea de sine este consecința abilității ființei umane de a raționa. Rațiunea se formează pe baza capacității intelectuale înnăscute, prin care omul poate să acumuleze informații, și a capacităților sale de a gândi, de a vedea, de a simți, de a relaționa, de a alege și de a se manifesta în mijlocul semenilor. În funcție de înțelegerea originii naturii umane omul se definește pe sine și lumea înconjurătoare și ulterior stabilește anumite reguli de comportament și subordonare în funcție de valoarea acordată sinelui, semenilor, mediului înconjurător și forței creatoare inițiale sau zeității căreia se subordonează. Abordarea fiecărei persoane este în concordanță cu percepția sa despre lume și viață și cu experiența acumulată de-a lungul propriei vieții.

Analele și cronicile omenirii demonstrează că omul, în mod unic, din cele mai vechi timpuri, a trăit cu idea de moralitate, drept și dreptate,

concepte pe care le-a definit în funcție de ce a decis majoritatea membrilor grupului de oameni de care aparține. Ba mai mult, fiecare formă de organizare umană, odată cu trecerea timpului, a încercat să sistematizeze și să îmbunătățească lista drepturilor și obligațiilor ce-i reveneau fiecăruia. Totuși, *sesizarea* unei necesități de reguli cu privire la ce sau la ce nu trebuie să facă o persoană, *sistematizarea și îmbunătățirea* continuă a drepturilor omului nu au ajuns nici până în vremea de astăzi la stabilitate. Conceptul de drepturi ale omului continuă să fie o noțiune ambiguă depinzând de perspectiva din care se privește existența dreptului, respectiv cea politico-filozofico-religioasă sau cea a specialiștilor în drept internațional, discuțiile variind între extrema de negare a necesității conceptului de drepturi ale omului până la excesul de legi care garantează libertatea și îngrădesc în același timp omul.² Din punct de vedere direcțional abordarea acestui articol se încadrează în perspectiva filozofico-religioasă, plecând de la premisa că omul este creat de Dumnezeu Bibliai, creator al cerului și al pământului cu tot ce cuprinde el, inclusiv ființa umană. Vorbind despre fundamentul moral și religios al dreptului, profesorul Sabin Știr își clădește argumentul pe premisa atributelor primite de om de la Dumnezeu la creație, susținând unicitatea ființei umane: „Omul este singura ființă *înzestrată cu posibilitatea de a trăi conștient și a se autodepăși. Fiind singura ființă capabilă să-și anticipeze acțiunile și rezultatul lor, să-și propună scopul, să le dea o ierarhizare și o succesiune să stabilească căile și mijloacele pentru atingerea lor, omul în dorința sa de perfecțiune va fi permanent nemulțumit de natură, de societate și de sine însuși.*”³

Originea naturii umane nu este un subiect important doar pentru perspectiva iudeo-creștină asupra drepturilor omului, ci pentru toate popoarele care și-au pus problema relațiilor din cadrul comunităților lor. Conform istoricilor dreptului, fiecare națiune sau etnie a avut implementată în sine ideea de dreptate și a încercat să schițeze anumite reguli de comportament conform propriei înțelegeri cu privire la natura existenței umane și a statutului primit. Aceste istorii ale dorințelor omenirii de a pune lucrurile în ordine în ce privește relațiile din cadrul societății civile depind în primul rând de sursele scrise aflate la dispoziția cercetătorilor. Nu toate popoarele se bucură însă de dovezi istorice scrise. Cele mai multe dovezi scrise se află

2 Pavel Suian, *Drepturile Omului*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2007, pp. 15-16.

3 Sabin Știr, *Fundamentul moral și religios al dreptului*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2014, p. 23,

la popoarele care s-au dezvoltat în zona de influență a culturii grecești și a celei romane așa cum este cazul țărilor europene, de unde s-a transmis ulterior pe alte continente.

Populația de pe teritoriul României a avut parte de surse destul de ample de informare ce descriu relativ amănunțit preocupările populației autohtone pentru noțiunile de drept și dreptate în ceea ce privește proprietatea privată, proprietatea comună, furtul, respectarea promisiunilor, a jurămintelor sau a legămintelor de căsătorie. Istoricii și scriitorii vechi, precum Horațiu sau Ovidiu, menționează că strămoșii românilor aveau preocupări serioase asupra conduitei personale și de grup, iar acestea „aveau un pronunțat caracter religios”⁴. Chiar dacă nu se cunoșteau detalii despre Dumnezeu Creator înainte de venirea creștinismului pe meleagurile actuale românești, sunt mărturiile istorice care atestă faptul că geto-dacii erau monogami și că aveau conștiința moralității și credincioșiei față de soțiile lor, așa cum poruncise Dumnezeu la momentul inițial al creației. Pe de altă parte, se menționează că aristocrații și regii locali accentuau în mod constant respectarea cerințelor legilor statului din teama de pedeapsă sau răzbunare a zeilor.⁵

După venirea creștinismului pe teritoriul geto-dac, o parte din populație a început să schimbe teama de zei cu teama de unicul Dumnezeu Creator, ghidându-și principiile conform mesajului creștin. Invazia romanilor pe meleagurile geto-dacice a dus la o influență majoră asupra legilor autohtone prin implementarea regulilor de conduită, conform dreptului roman și grecesc. Romanii la rândul lor fuseseră influențați puternic de cultura grecească, căci după cucerirea regatelor eleniste, mulți învățați greci fuseseră puși în funcții importante în casele romanilor și influențaseră generațiile următoare de copii, care ajunseseră să meargă la studii în Grecia. Cu timpul, „Roma însăși a devenit o cetate în care se vorbea grecește”⁶. Ulterior, alte popoare migratoare sau cotropitoare au influențat în procente minore legile comportamentale în societatea autohtonă. O influență reciprocă între legea statului și creștinism este dovedită de limbajul bisericesc unde se face referire la „legea lui Dumnezeu” spre a face deosebire de legea

4 Emil Cernea, Emil Molcuș, *Istoria Statului și Dreptului Românesc*, ed. rev. și adăug., București, Editura Universul Juridic, 2013, p. 11.

5 Emil Cernea, *op. cit.*, p. 20.

6 Merrill C. Tenney, *Privire de ansamblu asupra Noului Testament*, Cluj-Napoca, Editura Fundației E.B.E., 2014, p. 12.

țării, susține profesorul Cernea, căci „legea creștină a influențat conținutul moral al conștiinței românilor încă din perioada etnogenezei lor”⁷.

Despre convingerile religioase ale grecilor față de drepturile și obligațiile omului Scriptura descrie o scenă importantă în care apostolul Pavel se afla la Atena. În Faptele apostolilor 17:16 se spune că Atena era o cetate „plină de idoli”, iar aprecierea apostolului față de locuitorii a fost legată de religiozitatea lor ieșită din comun: „În toate privințele vă găsesc foarte religioși!” (Fapte 17:22). Erau așa de religioși încât construiseră și dedicaseră un altar chiar și „unui Dumnezeu necunoscut”, iar ceea ce ei „cinsteau fără să cunoască”, aceea le-a fost vestit de către apostolul Pavel (Fapte 17:23). Dumnezeul venerat pe neștiute de către greci le-a fost descoperit prin viu grai, iar limba lor sofisticată a fost selectată ulterior de Dumnezeu să transmită scrierile celei de-a doua părți a Scripturii, Noul Testament. Despre modul în care s-a edificat societatea grecească în privința clarificării drepturilor locuitorilor, se spune că aceasta a fost dezvoltată pe două „dimensiuni conjuncte: o dimensiune *materială* și una *spirituală*, avându-se în vedere libertatea individului”⁸.

Profesorul Pavel Suian menționează că în Europa fiecare stat și-a dezvoltat conceptele de drept pe fundalul moștenirii grecești și romane influențate de creștinism. Cea mai vizibilă influență a dreptului canonic asupra dreptului laic a avut loc în Evul mediu, iar dezvoltarea și organizarea drepturilor omului a fost făcută în Marea Britanie pe fondul influenței creștinismului asupra liderilor britanici și ulterior asupra conducerii, locul „unde religia, spiritul practic, dublat de o anumită conduită umană caracterizată prin demnitate, mândrie, sete de libertate mai mare decât în alte locuri, neacceptarea umilinței, etc., a determinat apariția timpurie a unor drepturi ale individului încorporate în legislații precum Magna Charta (1215), Petition of Right (1628), The Bill of Rights (1688), The Habeas Corpus Acts (1692)”⁹.

Mai târziu, sub influența dreptului anglo-saxon, Statele Unite ale Americii înființează prima Constituție din Istoria omenirii (1787), care se află încă în vigoare, iar rezistența de care a dat dovadă în timp a fost determinată de „simplitatea și de flexibilitatea ei”¹⁰. Legile Statelor Unite bazate

7 Emil Cernea, p. 60.

8 Sabin Știr. *op. cit.*, p. 53.

9 Pavel Suian, *op. cit.*, pp. 23-31.

10 Sabin Știr. *op. cit.*, p. 146.

pe principii iudeo-creștine au dovedit trăinicie în timp, confirmând clar valabilitatea și superioritatea metodei de a fundamenta drepturile omului pe atributele primite de ființa umană la momentul creației, așa cum reies acestea din Sfintele Scripturi.

2. Originea naturii umane din punct de vedere iudeo-creștin

Asupra originii naturii umane, așa cum reiese acesta din actul creării omului, iudaismul și creștinismul se suprapun parțial, întrucât folosesc o aceeași sursă de informație, adică literatura veterotestamentară. Creștinismul, religia care își bazează convingerile pe învățătura Sfintelor Scripturi, atât Vechiul, cât și Noul Testament, susține că Dumnezeu a creat omul, ca ființă deosebit de complexă, înzestrată cu multe abilități fizice, spirituale și intelectuale. Actul creației omului îndreaptă gândirea cercetătorului spre trăsăturile, abilitățile și designul din mintea Creatorului. Orice operă de artă și orice lucrare transpune o parte din ceea ce este creatorul ei. Domnul Dumnezeu a inserat în ființa umană o parte din trăsăturile sale divine încercând parcă să se reprezinte pe sine în ființa umană creată. Opera nu poate fi niciodată confundată cu autorul, însă prin studierea ei minuțioasă, se pot descoperi unele atribute ale creatorului.

Înainte de momentul creației, Vechiul Testament spune că Dumnezeu s-a consfătuie pentru a folosi ca reper de modelare propriile-i caracteristici. „Apoi Dumnezeu a zis: Să facem om după chipul Nostru, după asemănarea Noastră.” (Geneza 1:26). Conform acestui verset, omul „este de fapt o reflectare a lui Dumnezeu însuși, și trebuie să trăiască ca analogia lui creată”¹¹. Astfel, în privința fundamentului drepturilor omului, statutul de ființă creată după chipul și asemănarea Creatorului ar trebui să conștientizeze omul atât de drepturi, cât și de obligații. Din punct de vedere iudeo-creștin, reperul principal la care ar trebui să se relaționeze orice lege de comportament uman, ar trebui să fie Ființa lui Dumnezeu. În mod practic și abordat cronologic, fiecare legiuitor ar trebui să descopere mai întâi atributele divine care se regăsesc în fiecare persoană și apoi să elaboreze legi și reguli în ceea ce privește drepturile și obligațiile ființelor umane. Fără

11 S. B. Ferguson, „Image of God”, în *New Dictionary of Theology*, Leicester, Inter-Varsity Press. Frederick William Danker, 2000, p.328; Idem, „Image of God”, în *A Greek-English Lexicon of the New Testament and early Christian Literature*, Chicago, The University of Chicago Press, 1998, pp. 50-51.

un reper de valoare ca cel creștin, omul nu poate funcționa optim, într-un mod adecvat designului inițial. Prin faptul că Dumnezeu a creat omul după chipul și asemănarea Lui îi dă omului demnitate și cere respect de la ceilalți. Dumnezeu începe actul creației „cu natura morală și spirituală a omului și îl înrudește pe om cu Dumnezeu”¹².

3. Impactul originii biblice a naturii umane asupra drepturilor omului

Impactul conceptului biblic care susține că omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu depinde de măsura în care acesta este acceptat de societate. Până la ora actuală societatea a funcționat de milenii datorită aplicării multor legi pe care Dumnezeu le-a fixat la început. Întrebarea care este dezbătută foarte des în cadrul societății civile actuale este „dacă renunțăm la vechile reguli și ne facem altele diferite, oare va mai funcționa societatea la fel de bine, mai bine, mai rău sau se va autodistrage?”. După dezbaterea subiectului în cadrul acestui articol cititorul este invitat să evalueze din nou principiile care au stat la baza drepturilor omului și tendințele actuale de schimbare sau renunțare la experiența trecutului.

Un prim aspect important de care ar trebui să se țină seamă, în clarificarea drepturilor omului este mențiunea din Geneza 1:27, că Domnul Dumnezeu i-a creat „parte bărbătească și parte femeiască”. Dumnezeu a trasat de la început metoda de întemeiere a familiei prin unirea unui bărbat și a unei femei. Se afirmă în continuare că Domnul i-a binecuvântat și le-a dat sarcina de a se înmulți, a umple pământul și de a-l supune. „Dumnezeu i-a binecuvântat și Dumnezeu le-a zis: Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l...” (Geneza 1:28a). *Nașterea și creșterea copiilor conform proiectului divin se fac cel mai bine într-o familie unde un tată și o mamă sunt prezenți și își îndeplinesc rolurile stabilite inițial de Creator. Pentru o dezvoltare armonioasă copiii au nevoie în jurul lor, în egală măsură, atât de modelul masculin, cât și de cel feminin. Copiii pot crește și fără un părinte sau chiar în absența ambilor părinți, dar lucrul acesta nu este de dorit decât în cazuri extreme, pentru perioade scurte, sau în caz de abuz sau pierderea facultăților mintale ale părinților. Pentru un copil orfan, o familie adoptivă valorează enorm, dar aceasta nu va putea înlocui părinții naturali și de cele mai multe ori nu va avea același impact emoțional și mental pe termen lung.*

12 John Phillips, *Comentariu asupra Genezei*, București, Editura Stephanus, 1997, p. 23.

În privința relațiilor cu celelalte ființe și cu mediul, Biblia spune că Domnul l-a făcut pe Adam responsabil, mai mare peste toate celelalte viețuitoare. „...și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ”(Geneza 1:28b). Dumnezeu în înțelepciunea Sa a decretat ca omul să fie mai presus de animale, iar în ceea ce privește drepturile și protecția, omul să primeze în fața celorlalte viețuitoare. Domnul Dumnezeu spune că omul are prioritate, iar legile statelor lumii ar trebui să țină seamă de acest principiu, indiferent de câți vor încerca să protejeze animalele în detrimentul susținerii vieții omenești. Dacă nu ține seama de acest principiu, societatea va deveni o junglă, un mediu extrem de ostil, din care primul dispărut va fi omul, iar dispariția sa se va datora îngrădirilor drepturilor sale.

„Domnul Dumnezeu a făcut pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață, și omul s-a făcut astfel un suflet viu.”(Geneza 2:7). Narațiunea biblică folosește pentru primul om numele propriu de *Adam*, cuvânt provenit din substantivul *adama* (țărână). Pentru cititorul evreu descrierea biblică suna ca și cum în limba română am spune că „Domnul Dumnezeu a creat pe *Țărânel* din *țărână*”. Într-o asemenea exprimare, orice cititor ar sesiza legătura dintre om și țărâna pământului. Celelalte viețuitoare au fost create și ele din țărână, dar omului, Dumnezeu i-a suflat în nări suflare de viață și el a devenit un suflet viu. În cadrul drepturilor omului este nevoie să se țină seamă de faptul că ființa umană are un statut superior celorlalte viețuitoare. Omul are nevoie în egală măsură să-și întrețină atât partea fizică, trupul, cât și partea spirituală, sufletul. Viața, hrana, îmbrăcămintea, locuința, educația, socializarea și nevoia sa de închinare sunt componente esențiale care ar trebui să se regăsească între drepturile fundamentale ale omului. Dumnezeu prezintă omul ca pe o comoară într-un vas de lut (1 Corinteni 4:7;5:1). Fiecare persoană este valoroasă în ochii lui Dumnezeu. Femeia creată de Dumnezeu a fost numită Eva, adică „viață”. Pentru cititorul român, prima familie de oameni devine, contextualizat, *Țărânel și Viață*. Aceasta este o imagine echilibrată despre ce trebuie să fie o familie. Membrii unei familii trebuie să își aducă aminte permanent despre limitările lor (țărână care se va întoarce în țărână), dar și despre privilegiul (un suflet viu care este destinat a trăi veșnic în prezența creatorului). Pentru Adam, simpla pronunțare a numelui soției devenea o încurajare. Eva, prin numele ei, *Viață*, era indicatorul permanent al faptului că Dumnezeu a dat și are putere să dea viață. Familia urma să aibă drepturi

și obligații, limitări dar și încurajare și binecuvântare. Eva a transmis viața mai departe prin fiii pe care i-a conceput, născut și crescut cu aportul și în prezența soțului ei, Adam.

Unul dintre aspectele mai puțin plăcute unor indivizi în cadrul drepturilor omului este responsabilitate de a munci și a păzi sau ocroti anumite lucruri. În cadrul societății actuale, de multe ori munca este văzută ca o povară nesuferită, dar necesară. Biblia spune în Geneza 2:15 că „Domnul Dumnezeu a luat pe om și l-a așezat în grădina Edenului ca s-o lucreze și s-o păzească. Munca a fost destinată a fi o delectare cu lucruri care aduc beneficii, iar păzirea grădinii este un indiciu al încrederii pe care o are Dumnezeu în capacitățile puse de El în ființa umană. Astfel Adam, pentru a se delecta în mijlocul celei mai frumoase grădini, trebuia să îndeplinească concomitent slujba de grădinar și de paznic, iar fișa postului său din Eden a rămas ca un semnal de alarmă pentru generațiile viitoare, că „nimic nu poate fi mai rău decât trândăvia”.¹³ Regimurile totalitare, de genul celui comunist din România, practicau munca obligatorie. În România comunistă nici un om bun de muncă nu avea voie să trândăvească, iar locul de muncă nu era doar o garanție, ci o obligație pentru orice persoană. Dacă nu te implicai de bună voie erai repartizat forțat. Drepturile omului în regimurile democratice sunt opuse „drepturilor” din regimurile dictatoriale, dând posibilitatea omului la alegere. Neînțelegerea responsabilității statului pentru cetățean naște adesea conflicte și revolte cu acuze la adresa statului, că nu creează locuri de muncă și nu garantează oricărei persoane un loc de muncă de unde să își câștige o existență decentă. Discuția aceasta duce uneori chiar la extremă, argumentându-se că pe anumite zone geografice este prea multă populație și statul nu are de unde să furnizeze atâta hrană. Constituția României art. 41(1) spune că „alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă”. Cu privire la dreptul la muncă, statul nu este obligat să dea de lucru fiecărei persoane, ci să asigure cadrul necesar legal în care orice persoană să își poată alege meseria care îi place și o satisface.¹⁴

Statul nu va putea niciodată hrăni propria-i populație decât pe durate extrem de mici, pe baza rezervelor strategice de hrană, și nici nu este

13 John Phillips, *op. cit.*, p. 36.

14 Mădălina Tomescu, *Drepturile omului: Tendințe și orientări contemporane*, ed. a IV-a, rev. și adăug., București, Editura Pro Universitaria, 2019, pp. 74-75.

datoria lui să facă acest lucru. Biblia spune că hrănirea populației este treaba lui Dumnezeu. El este gata să hrănească orice ființă umană care cere ajutorul său, iar ca dovadă a bunăvoinței sale, Dumnezeu folosește exemplul hrănirii păsărilor. „Uitați-vă la păsările cerului: ele nici nu seamănă, nici nu seceră și nici nu strâng nimic în grânare, și totuși Tatăl vostru cel ceresc le hrănește. Oare nu sunteți voi cu mult mai de preț decât ele?” (Matei 6:26). De asemenea, în privința hrănirii celor săraci Dumnezeu a stabilit principiul echilibrului bunurilor, „surplusul celui avut să fie dat spre acoperirea nevoilor celui sărac” (2 Corinteni 8:13-14). Dacă oamenii ar asculta de Creator, renunțând la egoism și satisfacerea irațională a poftelor, imaginea socială a lumii ar fi de o calitate superioară. Așa cum s-a demonstrat anterior, Dumnezeu nu solidarizează cu leneșul, ci cu săracul, care nu se poate descurca și pe care El l-a îngăduit ca să încerce curăția de inima a celui bogat.

Domnul Dumnezeu a pus în om capacități intelectuale deosebite și a trasat directive clare pentru folosirea lor. Textul biblic menționează capacitatea omului de a selecta, de a decide, de a evalua și de a se autoevalua. John Phillips subliniază faptul că „înainte ca Adam să-și dea seama că este incomplet fără o soție, Dumnezeu a anticipat nevoia lui și a plănuit rezolvarea ei.”¹⁵ Textul Scripturii menționează că „Domnul Dumnezeu a zis: „Nu este bine ca omul să fie singur; am să-i fac un ajutor potrivit pentru el.” Domnul nu i-a șoptit lui Adam despre „dreptul său de a avea o soție”, ci l-a lăsat pe el să ajungă la concluzia menționată anterior.

Dumnezeu a demonstrat că la momentul creației El a inserat în om mai multe abilități deosebite: abilitatea de a pune nume, abilitatea de a observa și evalua lucrurile înconjurătoare, abilitatea de autoevaluare a necesităților sale. Adam avea să dovedească că este capabil și responsabil să domnească peste creație. „Domnul Dumnezeu a făcut din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului și le-a adus la om, ca să vadă cum are să le numească, și orice nume pe care-l dădea omul fiecărei viețuitoare, acela-i era numele. Și omul a pus nume tuturor vitelor, păsărilor cerului și tuturor fiarelor câmpului, dar, pentru om, nu s-a găsit niciun ajutor care să i se potrivească.” (Geneza 2:19,20)

Prin testul la care a fost supus Adam, Dumnezeu i-a dovedit că acesta poate să coordoneze creația, poate să evalueze și se poate autoevalua.

15 John Phillips, *op. cit.*, p. 37.

Concluzia la care a ajuns Adam a fost aceea că, spre deosebire de celelalte viețuitoare care erau perechi, el era singur pe lume. Concluzia sa confirmă încă o dată faptul că omul a avut parte de o creare specială și nu poate forma pereche cu celelalte viețuitoare, oricare ar fi acestea, iar legislația drepturilor omului ar trebui să continue să se inspire de la direcțiile trasate de Designerul ființei umane.

Ideea de căsătorie între un bărbat și o femeie nu este o invenție de natură umană, nici o moștenire de la niște înaintași primitivi sau înapoiați, ci aparține lui Dumnezeu însuși. Femeia a fost creată din aceeași compoziție cu Adam, iar pentru această operație Dumnezeu a folosit un somn profund, asemenea unei anestezii totale, în timpul căruia o coastă din trupul său a fost înlăturată pentru a crea soția. „Atunci, Domnul Dumnezeu a trimis un somn adânc peste om, și omul a adormit; Domnul Dumnezeu a luat una din coastele lui și a închis carnea la locul ei. Din coasta pe care o luase din om, Domnul Dumnezeu a făcut o femeie și a adus-o la om. Și omul a zis: Iată în sfârșit aceea care este os din oasele mele și carne din carnea mea! Ea se va numi 'femeie', pentru că a fost luată din om” (Geneza 2:21,23).

După trezirea lui Adam din somn, Domnul aduce femeia la bărbat, iar acesta are parte de cea mai frumoasă experiență a vieții sale de până atunci: întâlnirea unei ființe vii care seamăna cu el. Entuziasmul lui Adam la vederea Evei seamănă parțial cu acela al unui căutător de aur care în sfârșit găsește comoara pentru descoperirea căreia își folosisese toate resursele și toată energia și aproape că ajunsese la sfârșitul speranțelor. O experiență asemănătoare entuziasmului lui Adam este descrisă în Evanghelia după Ioan 16:21: „Femeia, când este în durerile nașterii, se întristează, pentru că i-a sosit ceasul, dar, după ce a născut pruncul, nu-și mai aduce aminte de suferință, de bucurie că s-a născut un om pe lume”. Căsătoria a fost destinată a se face între un bărbat și o femeie, iar lucrul acesta ar trebui să producă entuziasm și împlinire pe parcursul întregii vieți. Legătura dintre cei doi soți este descrisă de Scriptură prin expresia „un singur trup”, traducerea ebraicului *ehad*, adică o unitate: „De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa, și se va lipi de nevasta sa, și se vor face un singur trup” (Geneza 2:24). Modul în care trebuie întemeiată familia, protecția intimității din cadrul familiei, drepturile și obligațiile care revin soților sunt descrise clar în două texte de bază dedicate drepturilor omului: *Declarația Universală a drepturilor Omului*, la art. 16 menționează că „atât bărbatul, cât și femeia, la

împlinirea vârstei legale, au dreptul de a se căsători și întemeia o familie”, iar *Constituția României* la art. 48 declară că „familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.” Rolul statului este de a proteja „celula de bază a societății”.¹⁶

Faptul că omul a fost creat de Dumnezeu, iar statutul său a fost de „foarte bun”, conform (Geneza 1:31), nu a constituit o piedică în calea eșecului de a deveni neascultător și păcătos. Domnul Dumnezeu îl crease pe om ca să fie o ființă care să se bucure de multe drepturi, dar și responsabilă. Capacitățile omului au fost demonstrate în cel de-al doilea capitol al cărții Geneza. Printre atributele date de Dumnezeu la creație, omul a primit și dreptul la liberă alegere. Domnul Dumnezeu dorea ca ființa creată de el să facă toate lucrurile din convingere, nu din constrângere, indiferent dacă era vorba de relațiile cu semenii, cu mediul înconjurător sau cu divinitatea. Dumnezeu dăduse omului poruncă: „Poți să mănânci după plăcere din orice pom din grădină, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit.” (Geneza 2.16,17)

Prin modul de exprimare ales, Dumnezeu atrage atenția că, de fiecare dată când se vorbește de drepturi ale omului, este necesar să se amintească și de responsabilități și obligații. Cu ceva timp în urmă, autorul acestui articol a fost neplăcut surprins când pe holul unei instituții școlare a observat inclusă la fișier o listă destul de lungă de „drepturi ale elevului”, fără să se amintească absolut nimic de responsabilități sau obligații. Oare școala, menită a educa, nu se află în pericolul de a crea o generație de oameni irresponsabili care nu vor ști să facă altceva decât să ceară drepturi fără a-și asuma responsabilități?

Conform (Geneza 3:6,7), omul a păcătuit prin neascultare, încălcând interdicția pusă de Creator. Din momentul înfăptuirii alegerii nepotrivite, în ființa umană a intrat un fel de „virus”, care l-a împins aproape constant pe individ la neascultare, iar acest „virus” s-a transmis la toate generațiile și a fost declarat vinovat atât de moartea spirituală, cât și moartea fizică a omului (Romani 5:12). În general, omul care încălcă legile statului le încălcă în același timp și pe cele dumnezeiești. De aceea reabilitarea trebuie să cuprindă ambele aspecte, atât cel social, cât și cel spiritual. Asistența religioasă în instituțiile de stat și mai ales în penitenciare este o bună, necesară

16 Mădălina Tomescu, *op.cit.*, p. 36.

și complementară soluție spre îndreptarea comportamentală și reabilitarea spirituală și psihică a individului.

La momentul scrierii Noului Testament, pentru termenul *păcat* s-a folosit cuvântul grecesc *hamartia*, despre care teologul Danker spune că înseamnă atât greșeală involuntară, cât și eroare serioasă care ofensează divinitatea. Potrivit acestui teolog, substantivul grecesc poate fi folosit în a descrie starea unei persoane după ce a fost invadată de o forță diabolică abuzivă și înșelătoare care încearcă să conducă individul spre autodistrugere. Verbul grecesc *hamartanō*, asociat acestui substantiv, este tradus prin „a comite o greșeală” sau „a păcătu” și are înțelesul general de „a rata ținta”.¹⁷ Corespondentul verbal evreiesc folosit de autorii Vechiului Testament pentru a descrie păcatul este *ḥātā'* (Exod 32:33) folosit în Vechiul Testament de 238 de ori¹⁸. Din studiile făcute asupra modului de folosire a acestui verb de către evrei s-a constatat că a fost folosit pentru a exprima ratarea intenționată, greșeala sau iresponsabilitatea în îndeplinirea unei îndatoriri. Cele trei aspecte puteau fi îndreptate împotriva unei persoane sau împotriva divinității.¹⁹

Concluzii

Faptul că drepturile omului constituie un subiect foarte dezbătut și controversat este o dovadă în plus a importanței, a dificultății și a complexității lui. În primul rând toate sistemele lumii referitoare la drepturile omului pe plan individual, național și internațional, se bazează pe atributele cu care omul a fost înzestrat și/sau pe teama de o divinitate sau o forță superioară față de care este răspunzător. În al doilea rând, cele mai complexe sisteme juridice la ora actuală au ca punct de pornire dreptul roman și dreptul grecesc, care au fost influențate la rândul lor de concepțiile iudeo-creștine despre lume și viață. În al treilea rând, dezvoltarea și organizarea drepturilor omului a fost făcută în Marea Britanie pe fondul influenței creștinismului asupra liderilor britanici și ulterior asupra conducerii regale. În acest loc,

17 Frederick William Danker, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and early Christian Literature*, Chicago, The University of Chicago Press, 2000, pp. 50-51.

18 Gerhard Kittel, *Theological Dictionary of the New Testament*, Vol. 1., Michigan, Eerdmans, 1999, p. 268.

19 F. Brown, S. Driver, C. Briggs, *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*, Massachusetts, Hendrickson Publishers, 2003, Inc., p. 306.

numit leagănul drepturilor omului, au luat ființă câteva dintre cele mai de seamă documente ale drepturilor omului: *Magna Carta* (1215), *Petition of Right* (1628), *The Bill of Rights* (1668), *The Habeas Corpus Acts* (1692).

În al patrulea rând, cea mai veche și încă în funcțiune Constituție, cea a Statelor Unite ale Americii (1870), a fost fundamentată pe principii iudeo-creștine și constituie o garanție de 150 de ani de funcționalitate a principiilor implementate de Dumnezeu la creație și aplicate sub forma echilibrată a drepturilor și obligațiilor individului.

În al cincilea rând, s-a demonstrat că principalele drepturi și obligații se regăsesc în principiile pe care le-a folosit Dumnezeu la crearea omului²⁰, așa cum sunt ele menționate în cartea Geneza. Aceste principii au o istorie de mii de ani care atestă faptul că funcționează. Garanția trecutului în care drepturile omului au funcționat conform principiilor iudeo-creștine este mai sigură decât presupunerea că noutățile legislative vor funcționa în timp.

În ultimul rând, în abordarea legislației din cadrul drepturilor omului, a fost menționat faptul că este necesar ca legiuitorul să fie pe deplin conștient că individul care a încălcat legile statului le-a încălcat în același timp și pe cele dumnezeiești, iar reabilitarea lui trebuie să țină seama de ambele aspecte, atât cel social, cât și cel spiritual. Reeducarea penitentului trebuie să funcționeze concomitent cu asistența religioasă spre îndreptarea comportamentală și reabilitarea spirituală a individului.

Bibliografie:

- *Biblia*, traducere Dumitru Cornilescu, 1924.
- Brown F., S. Driver, C. Briggs, *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon*, Massachusetts, Hendrickson Publisher, Inc, 2003.
- Cairns Earle E. *Creștinismul de-a Lungul Secolelor. O istorie a Bisericii Creștine*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 1997.
- Cernea, Emil; Molcuț, Emil, *Istoria Statului și dreptului Românesc, Ed. rev. și adăug.* București, Editura Universul Juridic, 2013.

20 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Key aspects of the Freedom of Conscience", în *Jurnalul Libertății de Conștiință - Supliment (Journal for Freedom of Conscience)*, Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2016, pp.30-37; Idem, "Religious liberty – a natural human right", în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Editions IARSIC, Les Arsc, France, 2015, pp.595-608.

- *Constituția României; Declarația universală a drepturilor Omului; Convenția europeană a drepturilor Omului*, București, Editura Meteor Press, 2019.
- Danker, Frederick William, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Early Christian Literature*, Chicago, The University of Chicago Press, 2000.
- Douglas, J. D., Merrill C Tenney, *The New International Dictionary of the Bible*, Grand Rapids, Zondervan, 1999.
- Ferguson, S. B., „Image of God”, în *New Dictionary of Theology*, Leicester, Inter-Varsity Press, 1998.
- Gangel, Kenneth O., Warren S. Benson, *Educația Creștină Istoria și Filozofia ei*, Oradea, Editura Cartea Creștină, 1994.
- Keener, Kraig S., *Comentariu cultural-istoric al Noului Testament*, Oradea, Editura Casa Cărții, 2018.
- Kittel, Gerhard, *Theological Dictionary of the New Testament*, vol. 1, Michigan, Eerdmans, 1999.
- Phillips, John, *Comentariu asupra Genezei*, București, Editura Stephanus, 1997.
- Rotaru, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Key aspects of the Freedom of Conscience”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință - Supliment (Journal for Freedom of Conscience)*, Les Arsc, France, Editions IARSIC, 2016, pp.30-37.
- Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Religious liberty – a natural human right”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Les Arsc, France, Editions IARSIC, 2015, pp.595-608.
- Știr, Sabin. *Fundamentul moral și religios al dreptului*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2014.
- Suian, Pavel, *Drepturile Omului*, Cluj-Napoca, Risoprint, 2007.
- Tenney, Merrill C., *Privire de ansamblu asupra Noului Testament*, Cluj-Napoca, Editura Fundației E. B. E., 2014.
- Tomescu, Mădălina, *Drepturile Omului. Tendințe și orientări contemporane*, ediția a IV-a, rev. și adăug., București, Editura Pro Universitaria, 2019.